

Sygn. akt

III AUa 713/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 stycznia 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Bogumiła Burda SSA Roman Skrzypek
	Protokolant	st.sekr.sądowy Elżbieta Stachowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2015 r.

na rozprawie

sprawy wniosku J. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

z udziałem zainteresowanej (...) s.c. (...) Sp. z o.o. R. Sp.

z o.o.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 17 czerwca 2014 r. sygn. akt IV U 194/13

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 4 stycznia 2013 r.

i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu.

Sygn. akt III AUa 713/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2013 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na podstawie art. 83 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4, art. 9 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1 i 2, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 22 § 1 i art. 300 k.p. stwierdził, że J. G. jako pracownik u płatnika składek (...) s.c. nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 31 maja 2009 roku.

W uzasadnieniu organ rentowy ustalił, że ubezpieczona J. G., prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w okresie od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 31 maja 2009 roku z tytułu zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy z firmą (...). (...) s.c. Spółka ta została utworzona przez (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o., a spółki te zawiązały również ponad 100 innych spółek cywilnych o takim samym profilu działalności polegającym na rozprowadzaniu ulotek reklamowych i rekrutowaniem nowych osób do kolejnych spółek cywilnych głównie spośród osób prowadzących działalność gospodarczą. Organ rentowy uznał, że charakter świadczonej przez ubezpieczonego pracy posiadał cechy umowy cywilnoprawnej, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. G. zarzuciła, że organ rentowy błędnie ocenił zebrany materiał dowodowy uznając, że wykonywała ona pracę na umowę zlecenia, podczas gdy faktycznie wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę.

Odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że podlegała jako osoba zatrudniona na umowę o pracę u płatnika składek (...)s.c. obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 31 maja 2009 roku z tytułu stosunku pracy oraz zasądzenia od pozwanego na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał dotychczasowe stanowisko podkreślając, że materiał dowodowy wskazuje, że zawarta umowa o pracę była pracą pozorną, a rzeczywistym celem stron było wyłączenie ubezpieczonej z ubezpieczenia osób prowadzących działalność gospodarczą.

Po rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie wyrokiem z dnia 17 czerwca 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż wnioskodawczyni J. G. jako pracownik zatrudniony w oparciu o umowę o pracę w (...) S.C. (...) Sp. z o. o. (...) Sp. z o. o. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 01.03.2009 do 31.05.2009r. oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz wnioskodawczyni J. G. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach oraz wpływających z nich wnioskach:

Ubezpieczona J. G. prowadziła działalność gospodarczą prowadząc (...) Banku (...) (zeznania wnioskodawczyni – k. 79).

W okresie od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 31 maja 2009 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) s.c. (...) sp. z o.o. (...) sp. z o.o. w K. na pełny etat w charakterze pracownika administracyjno-biurowego – przedstawiciela handlowego. W okresie tym wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego przez płatnika składek (...)s.c. (akta organu rentowego).

Wnioskodawczyni otrzymała od pracodawcy PIT-11 za okres od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 10 czerwca 2009 roku, w którym wykazano przychód wnioskodawczyni ze stosunku pracy (v. k. 17-18).

W ramach swoich obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni zgłaszała się codziennie do biura regionalnego firmy, które znajdowało się w J., przy ul. (...) o godzinie 8.00. Przełożona wnioskodawczyni, którą była świadek

B. A. posiadająca uprawnienia i pełnomocnictwo do reprezentowania interesów firmy, rozdzielała pracę pomiędzy podległych pracowników, decydując czy wnioskodawczyni będzie w danym dniu wykonywała sesję telefoniczną czy też będzie wykonywała pracę w terenie. Wnioskodawczyni otrzymywała za każdym razem listę adresów, które miała obowiązek odwiedzić, ewentualnie wykaz firm, do których winna była zadzwonić. Wnioskodawczyni oferowała usługi firm tworzących spółkę cywilną będącą jego pracodawcą w zakresie ubezpieczeń grupowych, ewentualnie usług reklamowych. Po zakończonym dniu pracy ok. 16.00 wnioskodawczyni składała przełożonej raport z wykonanych telefonów bądź wizyt, a prawdziwość tych danych sprawdzana była wrywkowo przez przełożoną głównie drogą telefoniczną. Wnioskodawczyni podpisywała listę obecności w biurze. Po każdym miesiącu pracy wnioskodawczyni sporządzała raporty miesięczne, a odrębnie B. A. sporządzała notatki ze zdanych jej raportów, a dokumenty te wysyłane były do centrali i stanowiły podstawę do wypłacenia wynagrodzenia wnioskodawczyni (zeznania świadka: B. A. – k. 36-37, M. F. – k. 66-67, zeznania wnioskodawczyni J. G. – k. 79-80).

W przedmiotowej sprawie należy stwierdzić – podkreśla Sąd Okręgowy - iż J. G. faktycznie wykonywała czynności, których podjęła się w umowie o pracę. Zebrane w sprawie dowody wskazywały na fakt wykonywania przez nią obowiązków pracowniczych. Organ rentowy nie przedstawił żadnego dowodu, z którego mogłoby wynikać, że zatrudnienie to było fikcyjne oraz że wnioskodawczyni nie miała zamiaru świadczenia pracy. Celowość zatrudnienia odwołującej w charakterze przedstawiciela handlowego usprawiedliwiają okoliczności sprawy, w szczególności zaś możliwość dowolnego kształtowania zatrudnienia w ramach wykonywanej działalności gospodarczej, co pozwalało wygospodarować przez nią czas na wykonywanie obowiązków pracowniczych w godzinach przedpołudniowych.

Mając zatem na uwadze powyższe ustalenia oraz argumentację prawną Sąd Okręgowy w Krośnie na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję.

Wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie zaskarżył organ rentowy zarzucając temu wyrokowi uchybienia procesowe mające wpływ na wynik sprawy, polegające na naruszeniu art. 233 kpc, poprzez nie rozważenie wszechstronnie zebranego materiału oraz ocenienie go niezgodnie z zasadami doświadczenia życiowego i logiki.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów postępowania od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego za obydwie instancje.

Uzasadnienie apelacji koncentruje się wokół twierdzenia pozorności umowy o pracę: „założenie, że strony przedmiotowej umowy działały jedynie dla pozorów jest w pełni uzasadnione. Jednak Sąd I instancji nie rozważył materiału dowodowego wszechstronnie. Nie wziął pod uwagę , z jednej strony, okoliczności wyżej opisanych, związanych z łączącym wnioskodawczynię i zainteresowaną węzłem prawnym. Oparł rozstrzygnięcie na obiektywnych z zasady dowodach , które po analizie zgodnej z zasadami swobodnej ich oceny określić należy jako niewiarygodne, niespójne z danymi z konta wnioskodawczyni w organie rentowym co do podstawy wymiaru składek. Z drugiej strony, Sąd Okręgowy poza oceną szerszy kontekst sprawy w postaci utworzenia przez wspólników pracodawcy : (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o., ponad 100 innych spółek cywilnych funkcjonujących na podstawie takiego samego schematu w różnych miejscach w Polsce”.

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji.

Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył co następuje:

Istotą postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest jego kontrolny charakter. Oznacza to, że organ rentowy winien wydać decyzję po wszechstronnym wyjaśnieniu i rozważeniu okoliczności sprawy (v. art. 68 ust. 1 s.u.s. oraz art. 107 kpa w związku z art. 123 s.u.s.) – tak aby kontrola sądowa mogła być skutecznie przeprowadzona.

Organ rentowy, jak to wynika z pisma z dnia 8 listopada 2012 r. (v. akta ZUS) skierowanego do Pani J. G. widział konieczność wyjaśnienia warunków zatrudnienia ubezpieczonej . Jednak zaniechał przeprowadzenia koniecznego w takim wypadku postępowania dowodowego – przyjmując dowolnie tezę o pozorności lub nieważności umowy zawartej

przez J. G. z (...) s.c. (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. w K.. W istocie rzeczy Zakład nie wyjaśnił nawet, czy umowa ta jest umową o pracę, czy też umową zlecenia (v. – odpowiedź na odwołanie k.19 oraz uzasadnienie decyzji z dnia 4 stycznia 2013 r.). Zaś w aktach administracyjnych brak nawet umowy, która miała być przedmiotem badania.

Nadto, przy założeniu, iż przez cały sporny czas wnioskodawczyni prowadziła własną działalność gospodarczą, brak jakichkolwiek ustaleń co do faktycznej możliwości godzenia prowadzenia tej działalności z codzienną i kilkugodzinną pracą na rzecz Zainteresowanej.

I już tylko dlatego Sąd I instancji powinien był więc rozważyć celowość zwrócenia akt Oddziałowi ZUS – w trybie art. 467 § 4 kpc.

Dodać należy, iż Zakład zaniechał również ustaleń dotyczących prawnego funkcjonowania Zainteresowanego. Tymczasem li tylko z danych w sprawach będących na wokandzie tut. Sądu (por. np. sygn. akt III AUa 487/14, III AUa 410/14, III AUa 692/14, III AUa 370/14 czy III AUa 543/14) można przypuszczać, że zainteresowany – pracodawca jest spółką cywilną powołaną przez te same dwie osoby prawne, chociaż różnią się nazwą (zakładając nieważność czy pozorność przedmiotowej umowy kwestia przyczyn „wielości” podmiotów zawierających umowę może uzasadniać potrzebę zbadania tej okoliczności, przy ustaleniu woli i świadomości stron analizowanej umowy).

Inaczej mówiąc; zarówno treść decyzji z dnia 4 stycznia 2013 r. jak i zawartość akt organu rentowego nie pozwalają na jasne i jednoznaczne stwierdzenie przedmiotowego zakresu tejże decyzji. Co wyklucza możliwość stron - ale i sądu jako organu odwoławczego – ustalenie podstawowych kwestii spornych oraz poznanie motywów, którymi kierował się ZUS.

Z decyzji Oddziału ZUS w K. wynika, że nie podleganie przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym wynika z pozorności umowy (art. 83 kc). Brak jest jednak wskazania w ustaleniach faktycznych elementów, które dowodziłyby takiego wniosku – wszak dla ustalenia pozorności umowy konieczne jest dokonanie takich ustaleń na czas zawierania umowy. Zaś odpowiedź na odwołanie akcentuje nieważność umowy.

Prawidłowo zredagowana decyzja organu rentowego winna nie tylko przywoływać podstawę prawną ale także wskazywać fakty ustalone i ocenione. Tego typu elementów zaskarżona decyzja nie zawiera.

Zastępowanie przez Sąd, w zaistniałej sytuacji, organu rentowego w obowiązku wyczerpującego wyjaśnienie sprawy, oraz dokonaniu ustaleń faktycznych, nie może znaleźć akceptacji. Zwłaszcza, że apelant zarzuca naruszenie art. 233 kpc i dowodzić w ustaleniach faktycznych sprawy, które siłą rzeczy, wobec braków dowodowych, nie mogły być zweryfikowane, a tym bardziej wykluczone przez sąd orzekający.

Braki w ustaleniach faktycznych ZUS-u zostały przeniesione na ułomność postępowania sądowego - czyniąc w istocie skutecznym zarzut apelacji o braku wszechstronnego i wyczerpującego wyjaśnienia sprawy jak również naruszenia art. 233 kpc przy ocenie prezentowanych dowodów. Niewątpliwie przyczynił się do tego również brak aktywności procesowej pozwanego. Jednak należy pamiętać o tym, że samo milczenie ZUS (odnośnie wiarygodności przeprowadzonych przez Sąd I instancji dowodów) nie zwalniało Sądu z obowiązku również krytycznej oraz zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny zawnioskowanych dowodów, bacząc, że w tym ubezpieczeniowym - trójpodmiotowym stosunku prawnym, nie można wykluczyć, iż dwa podmioty (ubezpieczony i płatnik składek) mogą mieć wspólny interes prawny, niezgodny ze stanowiskiem trzeciego podmiotu (organu rentowego) – co nakazywało tu szczególną wnikliwość przy ocenie dowodów prezentowanych przez odwołującą.

Przywołane wyżej okoliczności i wątpliwości uzasadniają, zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie orzekającym, twierdzenia o przedwczesności wyroku ferowanego przez Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie oraz zaistnienie powodów uchylenia wyroku przewidzianych w art. 386§ 4 kpc. A także uchylenie zaskarżonej decyzji, po myśli art. 477^{14a} kpc.

Wydając nowa decyzję Oddział w K. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pozyska, przeprowadzi i oceni wszelkie dowody istotne dla ustalenia faktycznej treści węzła prawnego łączącego ubezpieczoną J. G. z Zainteresowanym – na dzień zawierania umowy – oraz realnego spełnienia tejże umowy przez obie strony (a zwłaszcza jednoznacznego rozstrzygnięcia czy spór dotyczy umowy o pracę, czy umowy zlecenia, przy uwzględnieniu w wykazaniu faktów oraz okoliczności wnioskowanych również w uzasadnieniu apelacji). Wyjaśnienia wymaga także (naprowadzona przez ZUS) okoliczność zawierania, przez osoby zatrudnione przez zainteresowanego umów ubezpieczenia majątkowego czy osobistego oraz ich wpływu na powstawanie tytułu ubezpieczeń społecznych. Konieczne jest przy tym zachowanie indywidualizacji ocen i wniosków (zwłaszcza w sytuacji wielości spraw tego rodzaju).

Z tych wszystkich względów uwzględniono apelację i orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)